

فطر: عید وحدت و بشارت

حضرت الاسلام والمسلمین دکتر ناصر رفیعی
عالم فقه اسلامی، جامعہ امامعلی علیہ السلام

در روایت آمده است که (در آخرین جمعه ماه مبارک رمضان) محضر رسول اکرم (ص) رسیدیم و ایشان به زبان دعا بیان کردند: «اللهم لا تجعله آخر العهد من صلاتنا إياه فإن جعلته فاجعلني مرحوماً ولا تجعلني مخروماً»، «بارخدا یا! این را آخرین دوران روزه داری ما قرار مده و اگر قرار دهی، پس مرا بخشیده شده بگردان و محروم قرار مده، جابر همچنین از پیامبر اکرم (ص) نقل می کند که وقتی اول شوال، یعنی روز عید فطر فرامی رسد، منادی در آسمان ها و زمین ندا می دهد ای مردم، امروز روز اعطای جوایز است. بیایید و جایزه تان را بگیرید. در روایات از این جایزه به مغفرت، آمرزش، بهشت و لطف و عنایات الهی تعبیر شده است. سیره ائمه (ع) ما در این روز چنین بوده است که غسل به جا می آوردند و لباس نو بر تن می کردند، عطر می زدند و تکبیر می گفتند و به اطرافیان هدیه می دادند. امام رضا (ع) می فرمودند: «امروز روز عید، روز زکات (فطریه)، روز اجتماع مسلمانان و روز تصرف به درگاه الهی است.» عید فطر عید وحدت، عید بشارت و عید دریافت جوایز از درگاه الهی است. از امیرالمؤمنین (ع) نقل شده است که فرمودند: «امروز (عید فطر) هم روز سود است، هم روز ضرر.

آن ها که در این ماه اهل نیکوکاری، قرآن خواندن، انفاق کردن و دیگر اعمال نیک بودند، سود می برند و آن ها که گناه کردند، متضرر می شوند.» مولای متقیان (ع) در ادامه تأکید فرمودند: «روز عید فطر شبیه به روز قیامت است. پس از خانه که برای نماز خارج می شوید، یاد کنید روزی را که از قبر بیرون می آید و به صحرای قیامت محشور می شوید. وقتی در مصلا به نماز می ایستید، به یاد لحظه ای باشید که مقابل خدا ایستاده و پاسخگوی اعمالتان شده اید و در راه بازگشت به منزل، در این فکر باشید که حسابرسی قیامت به پایان رسیده و تقسیم صورت گرفته است و بهشتیان و جهنمیان مشخص شده اند.» در روایات بر غسل شب عید فطر در آستانه غروب تأکید شده است. همچنین دعاهایی وارد شده است تا بندگان از این شب بهره کافی ببرند، مثل نمازی که پیامبر اکرم (ص) درباره آن فرمودند: «اگر کسی آن را بخواند، چیزی را نمی خواهد مگر آنکه خدا به او عطا کند.» احیای شب عید فطر هم بسیار تأکید شده است. در حدیث آمده است هر که این شب را احیا بگیرد، قلبش در قیامت نمی میرد. برای روز عید فطر نیز اعمال و توصیه های بسیار وارد است. در چنین روزی امیرالمؤمنین علی (ع) در جمع مردم خطبه خواندند و نماز عید را اقامه و سفارش هایی نیز به مردم کردند و فرمودند: «ای بندگان خدا! تا می توانید یکدیگر را بر کار خیر کمک و بر یکدیگر رحم کنید که رسول خدا (ص) می فرمودند هرچیز روی زمین است، به آن رحم کنید. اگر رحم کردید، آنچه در آسمان است، به شما رحم می کند.» امام (ع) در خطبه عید فطر فرمودند: «ای مردم! عاطفه داشته باشید و واجبات را اهمیت بدهید. ای مردم! از آنچه خدا نپهی کرده است، دوری کنید. ای مردم! دنیای شما در حال تمام شدن است و آخرت به شمارو می آورد. این دنیا میدان آمادگی و قیامت میدان مسابقه است. باخت در این مسابقه انسان را جهنمی می کند.» به فرموده امیرمؤمنان (ع)، این روز برای آن ها که اعمالشان مقبول باشد، عید است، هر عملی یک صحت دارد و یک قبولی، صحت روزه در نخوردن و نیشامیدن است، اما حضرت امیر (ع) فطر را عید کسانی می دانند که اعمالشان مقبول واقع شده است. گاهی هزار کلید قفلی را باز نمی کند. ارزش عمل به کثرت نیست، به کیفیت آن است. پس جایزه عید فطر برای آن هایی است که اعمالشان مقبول درگاه الهی باشد. هر کس از ماه مبارک رمضان به اندازه توانش بهره برده است. مراقب باشیم غبار گناه، دستاوردهای رضائی ما را محو نکند، وگرنه به تعبیر امام علی (ع) «روزه داری ما جز زحمت گرسنگی و تشنگی نبوده است.

اعمال

اعمال شب وروز عید فطر

در روزهای آینده عید فطر راپیش رو داریم که یکی ازاعیاد بزرگ مسلمانان است. به همین مناسبت به سراغ اعمال این عید می رویم. در روایات، روز عید فطر روز جایزه های خدا، روز پاداش نیکوکاران وآمزش گناهان معرفی شده است. برای شب قبل از عید وروز عید آداب واعمالی در کتب ادعیه بیان شده که بیشتر این آداب برگرفته از سیره نبوی وسیره عترت علیهم السلام است. در ادامه به این آداب اشاره می شود.

اعمال شب عید فطر

- غسل کردن هنگامی که آفتاب غروب کرد.
- شب زنده داری وتهجد به نماز و دعا واستغفار ودرخواست از خداوند در مسجد.
- خواندن دعا.

پس از نماز مغرب وعشا ونماز صبح ونماز عید:

«اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْخُحْدُ، اَلْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَيَّ مَا هَدَانَا، وَ لَهُ الشُّكْرُ عَلَيَّ مَا أَوْلَانَا»، خدا بزرگ تر است. خدا بزرگ تر است، معبودی جز خدا نیست و خدا بزرگ تر است و خدای را سپاس وسپاس خدای را بر آنچه ما را بدان هدایت کرد و او را شکر بر آنچه به ما ارزانی داشت.»

پس از نماز مغرب ونافله، دست ها را به جانب آسمان بلند کنید وبگوئید:

«يَا ذَا الْمَنِّ وَالطُّوْلِ، يَا ذَا الْجُودِ، يَا مُصْطَفَى مُحَمَّدٌ وَ نَاصِرُهُ صَلَّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَآغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَحْضَيْتُهُ وَ هُوَ عِذْدُكَ فِي كِتَابِ مُبِينٍ»، «ای صاحب نعمت و کرم، ای دارای جود، ای برگزیننده محمد وای یاور او، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و بر من بیمارز هر گناهی که شماره نمودی اش و آن پیش تو در کتابی آشکار است.»

پس از آن به سجده بروید و صد مرتبه بگوئید: «أُتُوبُ إِلَى اللَّهِ»، «به سوی خدا توبه می کنم.» سپس هر حاجتی که دارید، از خدا بخواهید.

- زیارت امام حسین علیه السلام، که فضیلت بسیار دارد.
- نماز

خواندن دو رکعت نماز به این قرار: در رکعت اول پس از سوره حمد، هزار مرتبه توحید و در رکعت دوم یک مرتبه بخوانید و پس از سلام، سر به سجده گذارید و صد مرتبه بگوئید: «أُتُوبُ إِلَى اللَّهِ»، «به سوی خدا توبه می کنم.» بعد بگوئید: «يَا ذَا الْمَنِّ وَالْجُودِ، يَا ذَا الْمَنِّ وَ الطُّوْلِ، يَا مُصْطَفَى مُحَمَّدٌ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ صَلَّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَفْعَلْ بِي كَذَا وَ كَذَا (به جای «کذا و کذا» حاجات خود را بخواهید)،

روز عید فطر

- پس از نماز صبح و نماز عید، «تکبیراتی که در شب عید، پس از نماز فریضه می خواندید، بخوانید.
- پس از نماز صبح این دعا را که در «مفاتیح» ذکر شده است، بخوانید: «اللَّهُمَّ إِنِّي تَوَجَّهْتُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ أُمَامِي ... إلی آخره،
- کنار گذاشتن زکات فطر پیش از نماز عید.
- غسل.

پیش از غسل بگوئید: «اللَّهُمَّ إِيْمَانًا بِكَ وَ تَضَدِيقًا بِكِتَابِكَ وَاتِّبَاعَ سُنَّةِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ.» بعد «بسم الله، بگوئید و غسل را به جای آرید و هنگامی که از غسل فارغ شدید، بگوئید: «اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ كَفَّارَةً لِّذُنُوبِي وَ طَهِّرْ دِينِي، اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنِّي الدُّنَسَ»

- پوشیدن جامه نیکو و به کار بردن بوی خوش، رفتن به صحرا برای به جا آوردن نماز عید در زیر آسمان در غیر شهر مکه.
- افطار کردن پیش از نماز عید، در اول روز و بهتر آن است که با خرما یا شیرینی باشد.
- نماز عید فطر. پس از نماز عید، دعا های بسیاری وارد شده است که شاید بهترین آن ها «دعای چهل وششم» صحیفه کامله سجاده ی باشد.
- خواندن دعای ندبه.

این عید پاداش شماست

چگونه عید سعید فطر را جشن بگیریم؟

روز و چنین خبر خوشی، شایسته است که به هر نحوی که در توانمان است، قدرشناس باشیم و همان طور که بزرگان دین گفته اند، آن را متفاوت از روزهای دیگر برگزار کنیم و جشن بگیریم. امام سجاد (ع) درباره چگونگی برگزاری اعیاد گفته اند: «همه شما باید در روز عید زینت و غسل کنید و آراسته باشید و از دعای وارد شده آن روز به قدر توان بخوانید. مبدا کاری کنید که چهره ظاهری تان زیبا، اما عملتان زشت باشد». در ادامه چند پیشنهاد برای نحوه برگزاری عید فطر در خانه و کنار خانواده مان با توجه به اعمال و آداب این روز آمده است.

حمیده خلیل زاده/ ما بندگان خدا پس از یک ماه شرکت در مهمانی اش و تلاش در راه بندگی، به پاسداشت نعمت بزرگ ماه رمضان و فرصت روزه داری عید فطر را جشن می گیریم. به گفته ائمه اطهار (ع) عید فطر روز شادی کسانی است که در ماه رمضان موفق به شرکت در ضیافتا ... شده اند و خداوند عیادت ها و روزه داری شان را قبول کرده است، چنان که امام علی (ع) فرمودند: «این روز عید کسی است که خداوند روزه اش را قبول کند و پاداش به پاداشتن (نماز و شب زنده داری) او را بدهد» (نهج البلاغه: کلمات قصار، ۴۲۸). برای چنین

روز را با انجام اعمال مستحب عید شروع کنید

یکی از اعمال عید فطر، غسل روز عید فطر است. ما داریم درباره بچه هایی حرف می زنیم که یک ماه روزه گرفته اند و حالا قرار است از عید فطر لذت ببرند. پس آن ها را به لذت انجام دیگر مستحبات عید برسانیم. یکی از همین مستحبات مهم، غسل روز عید فطر است. به بچه غسل را آموزش بدهیم و از او بخواهیم به حمام برود و غسل کند. برای اینکه خاطره خوبی برایش بسازید، به او بگوئید تا وقتی تو می روی

لباس نیکو بپوشید

پوشیدن لباس نو یکی از عادت های ما ایرانی ها در جشن هاست. جالب است بدانید در اعمال مستحب عید فطر نیز پوشیدن لباس نیکو، تمیز و استفاده از زینت آمده است. به خاطر داشته باشید که تمیزی، زیبایی و همچنین استفاده از بوی خوش جزو محسنات پوشش روز عیدمان است و لازم نیست که لباسمان نوباشد. منتها اگر امسال در خانه روزه اولی داشته اید، می توانید به این بهانه برایش لباسی هدیه بگیرید.

یک صبحانه گروهی تدارک ببینید

افطار کردن پیش از نماز عید، در اعمال روز عید فطر آمده و توصیه شده است که در اول روز و بهتر آن است که با خرما یا شیرینی باشد و شیخ مفید گفته است:

می توانید مراسم دعای ندبه برگزار کنید

اگر دوست دارید در روز عید فطر مهمانی بگیرید، پیشنهاد ما به شما برگزاری دعای ندبه است. این دعا یکی از اعمالی است که برای روز عید فطر توصیه شده است. با برگزاری مراسم دعای ندبه در صبح عید، با یک تیر چند نشان زده اید. هم چند عمل

با هم در نماز عید فطر شرکت کنیم

نماز عید فطر مشهورترین نماد این روز است. بهتر است همراه خانواده در این نماز شرکت کنیم. نماز عید مانند دیگر اعمال این روز به نوعی قدردانی از پاداشی است که خداوند پس از یک ماه روزه داری نصیبمان کرده است. پس اصلا عجیب نیست که به انجام نمایش بندگی ما نزد پروردگار شور و شوق داشته باشیم و این را

دید و بازدید داشته باشیم

بازدید از اقوام و خوشان در اعمال روز عید نیامده، اما یکی از رسم های بیشتر مسلمانان در بسیاری از کشورها و کشور خودمان شده است. در این روز بیشتر مردم به دیدار بزرگ ترها می روند و عید را به اقوام و دوستانشان تبریک می گویند. شما می توانید به این بهانه اقوام و دوستان را دور هم جمع کنید و روز عید را جشن بگیرید.

حمام و غسل می کنی، من می روم برایت خوراکی و شربت های خنک آماده می کنم تا بعد از حمام حالت حسایی خوب شود.

یکی از اعمال مستحب در روز عید فطر، غسل این روز است. خوب است کودکان روزه اولی مان را نیز با این مستحب آشنا کنیم و با آموزش غسل عید فطر و پیشنهاد انجامش، از او بخواهیم که کنار ما برای برگزاری جشن آماده شود.

فطریه را پرداخت کنید

در اعمال روز عید فطر آمده است که پیش از نماز عید، زکات فطره را جدا سازید، اگر دسترسی به مستحق دارید، بپردازید، وگرنه کنار بگذارید. خوب است بدانید از نکات فطریه این است که از مرگ های ناگهانی جلوگیری می کند. پس برای آشنایی با آن، مبلغ را دست به دست کنیم که خود بچه هم آن را درک کند.

مستحب انجام داده اید و هم یک مهمانی بایرکت در خانه برگزار کرده اید. می توانید با تدارک صبحانه، مهمانان را با یک وعده غذایی متفاوت و سبک غافل گیر کنید. به خاطر داشته باشید که به جز دعای ندبه، دعا های دیگری برای خواندن در این روز توصیه شده که در «مفاتیح الجنان» آمده است.

به اعضای خانواده هدیه بدهید

در اعمال مستحب عید فطر توصیه شده است که در این روز بهتر است کار ویژه ای برای خانواده تان انجام دهید. مثلاً سفره گسترده تری ببند اید یا هدیه ای به خانواده بدهید و بیان کنید که این خوردنی خاص یا هدیه نوعی عید این روز است. در این باره می توانید هوای روزه اولی ها را بیشتر داشته باشید.

